

Міністерство освіти і науки України
Одеський державний аграрний університет

Кафедра нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для самостійних робіт
здобувачів вищої освіти 4 курсу факультету ветеринарної медицини

з освітнього компонента

РОЗТИН ТА СУДОВА ВЕТЕРИНАРІЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Другий (магістерський)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

211 Ветеринарна медицина

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Ветеринарна медицина

Одеса 2025

Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти факультету ветеринарної медицини з освітнього компонента «Розтин та судова ветеринарія», Одеса, 2025. – 12 с.

Укладач: доктор ветеринарних наук, професор Скрипка М. В.

Рецензент: доктор ветеринарних наук, професор Телятніков А.В.

Схвалено методичною комісією факультету

«Ветеринарної медицини»

Протокол № 5_ від 23 лютого 2025 року

ЗМІСТ

Рекомендована література.....4

Змістовний модуль 1. Патологоанатомічний розтин трупів тварин

Самостійна робота 1. Охорона навколишнього середовища, перевезення, захоронення (утилізація) трупів тварин.....5

Самостійна робота 2. Правила відбору патологічного матеріалу.....6

Самостійна робота 3. Методи і техніка розтину трупів лабораторних тварин. Методи евтаназії.7

Самостійна робота 4. Ситуаційні завдання (постановка патолого-анатомічного діагнозу та висновку за результатами описової частини протоколу розтину).....8

Змістовний модуль 2. Основи судово-ветеринарної експертизи трупів тварин

Самостійна робота 5. Правове регулювання ветеринарних послуг.....9

Самостійна робота 6. Ексгумація: порядок проведення судово-ветеринарного дослідження трупа. Руйнування трупа тваринами і рослинами. Особливості дослідження розчленованих і скелетизованих трупів тварин...10

Самостійна робота 7. Структура м'язової тканини при заморожуванні, солені, кутеруванні.....11

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Патологоанатомічний розтин тварин /Навчальний посібник/ Г.А. Зон, М.В. Скрипка, Л.Б. Іванівська/ Донецьк, 2009. – 190 с.
2. Основи судово-ветеринарної експертизи трупів та живих тварин. Навчальний посібник. М. В. Скрипка, І. В. Яценко, І.І. Панікар. Одеса, 2019. 326 с.
3. Судово-ветеринарна експертиза. Г.А. Зон. Суми, 2002. 257 с.
4. Судово-ветеринарна експертиза за порушення умов годівлі та експлуатації тварин. Яценко В.І., Скрипка М.В., Коцюмбас Г.І., Сердюков Я.К. Харків, 2015.
5. Практика судово-ветеринарної експертизи. Хрестоматія. І. В. Яценко, А. М. Труш, В. В. Кам'янський. Харків 2013. 255 с.
6. Ветеринарне правознавство України. Навчальний посібник. І. В. Яценко, М. М. Бондаревський, В. В. Кам'янський. Харків 2013. 417 с.
7. Організаційні та процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи в Україні. І.В. Яценко, М.В. Скрипка, Г. І. Коцюмбас, Я. К. Сердюков. Харків-Київ, 2015. 107 с.

Самостійна робота **1. Охорона навколишнього середовища, перевезення, захоронення (утилізація) трупів тварин.**

Мотиваційна характеристика теми. Знання теми необхідне для дотриманням заходів, спрямованих на попередження розповсюдження інфекції і охорони навколишнього середовища.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити наступні питання за схемою наданою нижче.

- значення патолого-анатомічного розтину; перелік хвороб, при яких заборонено проводити розтин;
- обладнання місця розтину, інструменти та одяг для проведення розтину, ветеринарно-санітарні вимоги до проведення розтину та місця розтину; особиста гігієна і техніка безпеки при розтині трупів тварин;
- розгляд питань щодо транспортування та утилізації трупного матеріалу.

Терміни для запам'ятовування: секційна, утилізація, біотермічна яма, скотомогильник, утилізаційні заводи.

Контрольні питання:

- 1.З якою метою проводиться патолого-анатомічний розтин трупів тварин?
2. Кому дозволяється проводити патологоанатомічний розтин?
- 3.Що необхідно зробити лікарю ветеринарної медицини безпосередньо перед проведенням трупу тварини?
- 4.При яких інфекційних хворобах забороняється проведення патолого-анатомічного розтину?
- 5.Які вимоги до обладнання приміщення для патолого-анатомічного розтину?
- 6.Що входить до складу спецодягу патологоанатома?
- 7.Які інструменти використовують під час патологоанатомічного дослідження?
- 8.Які заходи проводяться після завершення розтину?
- 9.Які існують види утилізації трупного матеріалу?

10.Форма звітності: опитування

Самостійна робота 2. Правила відбору патологічного матеріалу.

Мотиваційна характеристика теми. Знання теми необхідне в практичній роботі лікаря ветеринарної медицини при відборі патологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити наступні питання за схемою, наданою нижче:

- загальні правила відбору та пересилки патологічного матеріалу;
- відбір патматеріалу для хімічного, гістологічного, бактеріологічного, вірусологічного та ін. досліджень;
- відбір патологічного матеріалу при бактеріальних та вірусних хворобах.

1. Терміни для запам'ятовування: неконсервованний вигляд, стерильний 30% водний розчин гліцерину, насичений водний розчин кухонної солі, ефір, препарати-відбитки, спирт-ректифікат, 10% нейтральний формалін, роздавлені препарати, ізотонічний розчин кухонної солі.

Питання для самоконтролю.

1. Які існують загальні вимоги щодо відбору патологічного матеріалу?
2. Яких правил необхідно дотримуватися при відборі патологічного матеріалу для хімікотоксикологічних і бактеріологічних досліджень?
3. Яких правил необхідно дотримуватися при відборі патологічного матеріалу для гістологічних досліджень?
4. Як проводиться упакування та пересилання патологічного матеріалу?
5. Які існують правила щодо відбору пат матеріалу при підозрі на сибірку?
6. Які існують правила щодо відбору пат матеріалу при підозрі на хвороби групи клостридій?
7. Які існують правила щодо відбору патматеріалу при підозрі на пастерельоз, сальмонельоз, колібактеріоз?
8. Які існують правила щодо відбору пат матеріалу при підозрі на бешиху, диплококову септицемію?

9. Які існують правила щодо відбору патматеріалу при підозрі на лептоспіроз, лістеріоз?

10. Які існують правила щодо відбору патматеріалу при підозрі на туберкульоз, некробактеріоз?

11. Які існують правила щодо відбору патматеріалу при підозрі на сказ, віспу?

12. Які існують правила щодо фіксації і пересилання патологічного матеріалу, відібраного для гістологічного дослідження

Форма звітності: відповіді на тестові завдання

Самостійна робота 3. Методи і техніки розтину трупів лабораторних тварин.

Мотиваційна характеристика теми. Знання теми необхідне в практичній роботі лікаря під час проведення розтинів трупів тварин.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити наступні питання за схемою наданою нижче.

- методи евісцерації;
- порядок і послідовність патолого-анатомічного дослідження;
- техніка розтину, дослідження порожнин та органів.
- особливості розтину трупів кролів.
- особливості розтину трупів щурів.
- особливості розтину трупів хомяків.
- особливості розтину трупів мишей.

Терміни для запам'ятовування: метод повної евісцерації, метод часткової евісцерації, анамнестичні данні, органокомплекс, евтаназія.

Питання для самоконтролю

1. В яких випадках і які застосовуються методи евісцерації?
2. Яка існує послідовність при патолого-анатомічному дослідженні трупів кролів?

3. Яка існує послідовність при патолого-анатомічному дослідженні трупівщурів?
4. Яка існує послідовність при патолого-анатомічному дослідженні трупів мишей?
5. Яка існує послідовність при патолого-анатомічному дослідженні трупів дрібної рогатої худоби?
6. Яка існує послідовність при патолого-анатомічному дослідженні трупів хомяків.

Форма звітності: відповіді на тестові завдання

Самостійна робота 4. Ситуаційні завдання (постановка патолого-анатомічного діагнозу та висновку за результатами описової частини протоколу розтину).

Мотиваційна характеристика теми. Знання теми необхідне в практичній роботі лікаря під час оформлення документації з патологоанатомічного розтину трупів тварин.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити наступні питання за схемою наданою нижче.

На прикладах документації, заповненої за результатами розтину тварин, проводити постановку патолого-анатомічних діагнозів за описовою частиною/ за заключною частиною проводити опис.

- Розгляд ситуацій, що виникають в умовах виробництва.
- Помилки яких припускаються фахівці ветеринарної медицини при оформленні протоколів розтину трупів тварин.
- Постановка патолого-анатомічного діагнозу.

Терміни для запам'ятовування: основне захворювання, супутні хвороби, конкуруючі захворювання, фонове захворювання.

Питання для самоконтролю.

1. Встановити захворювання що призвело до загибелі тварини.

2. Вказати строки які необхідні для встановлення даного діагнозу із застосуванням лабораторних досліджень.
3. Вказати ймовірність постановки діагнозу без застосування лабораторних досліджень.
4. Вказати чи можливо було діагностувати хворобу за життя тварини.
5. Вказати ефективність лікування даної патології.

В залежності від обраного випадку питання можуть дещо відрізнятись.

Форма звітності: заповнення бланку заключної частини до протоколу патолого-анатомічного розтину.

Самостійна робота 5. Правове регулювання ветеринарних послуг

Мотиваційна характеристика теми знання законодавчої бази що регламентує порядок забезпечення та контроль якості продукції ветеринарної медицини, реєстрацію ветеринарних препаратів, кормів, кормових добавок є важливим фактором в практичній роботі лікаря ветеринарної медицини.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити матеріал за нижче вказаною послідовністю.

1. Законодавча база щодо контролю якості продукції ветеринарної медицини.
2. Робота з рекламаціями.
3. Експертиза у справах що виникають в зв'язку з куплею-продажем тварин.

Терміни для запам'ятовування: недолік товару, фальсифікація товару, норми продукції, якість продукції, договір, неустойка, безпечні товари, нові товари, моральна шкода, гарантійний строк.

Питання для самоконтролю

1. Надати основні аспекти законодавчої бази, що регламентує порядок забезпечення та контроль якості продукції ветеринарної медицини, реєстрацію, перереєстрацію ветеринарних препаратів, кормів, кормових добавок.

2. Розкрити сутність експертиз при справах, що виникають у зв'язку з купівлею-продажем тварин.
3. Пояснити сутність прав споживача у випадку порушення виконавцем умов договору при виконанні робіт і надання послуг.
4. Пояснити правила проведення експертизи при інфекційних та інвазійних захворюваннях, виявлених після купівлі тварин.
5. Пояснити правила проведення судової експертизи при виникненні, поширенні інфекційних, паразитарних захворювань.
6. Вказати шляхи запобігання порушень основних прав споживачів у галузі ветеринарної медицини.
7. Зазначити порядок оформлення рекламаций на біологічні препарати.

Форма звітності: опитування

Самостійна робота 6. **Ексгумація: порядок проведення судово-ветеринарного дослідження трупа. Руйнування трупа тваринами і рослинами. Особливості дослідження розчленованих і скелетизованих трупів тварин.**

Мотиваційна характеристика теми. Знання теми необхідне в практичній роботі судово-ветеринарного експерта при врахуванні того факту що фауною трупа, її залишками (личинки, лялечки) можна керуватися при визначенні давності настання смерті.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити наступні питання: ознайомитись з особливостями пошкодження трупів представниками ентофауни (мухами, жуками, річкових чи морських тварин, гризунами, птахами, котами, собаками).

Терміни для запам'ятовування: дефензивне розчленування, офензивне розчленування, адіпоціювання (сапоніфікація, омилення, жировіск)

Питання для самоконтролю:

1. Який вплив і в який термін представників ентофауни (мух) відбувається на труп?

2. Який вплив і в який термін представників ентофауни (жуків) відбувається на труп?
3. Якого характеру пошкодження відбуваються на трупі у водоймищі під дією річкових чи морських тварин?
4. Якого характеру пошкодження на трупі наносяться гризунами?
5. Якого характеру пошкодження на трупі наносяться птахами?
6. Якого характеру пошкодження на трупі наносяться котами, собаками?

Форма звітності: опитування

Самостійна робота 7. Структура м'язової тканини при заморожуванні, солені, кутеруванні.

Мотиваційна характеристика теми. Знання теми необхідне в практичній роботі судово-ветеринарного експерта при дослідженні фарша та полуфабрикатів, в тому числі сиро-копчених ковбас з метою виключення фальсифікацій.

При виконанні самостійної роботи необхідно висвітлити наступні питання: звернути увагу на процеси що відбуваються в м'язовій тканині під впливом фізичних чинників; ознайомлення з гістологічними методами дослідження кутерованого фаршу, та визначення сторонніх домішок фаршу.

звернути увагу на процеси що відбуваються в м'язовій тканині під час дозрівання, зберігання та розморожування на прикладах гістологічних препаратів.

Питання для самоконтролю:

1. Описати структуру м'язової тканини.
2. Надати хімічний склад м'язової тканини.
3. Охарактеризувати мікроструктуру мяса при дозріванні.
4. Вказати особливості мікроструктури м'язової тканини при заморожуванні.
5. Охарактеризувати мікроструктуру замороженої м'язової тканини при зберіганні та розморожуванні.

6. Охарактеризувати мікроструктуру м'язової тканини при засолюванні.
7. Описати структуру м'язової тканини після кутерування.
8. яка тривалість посмертного скорочення м'язів?
9. на які періоди поділяється дозрівання м'яса?
10. сутність явища кутерування;
11. перерахувати і охарактеризувати етапи кутерування;
12. які бувають порушення рецептури приготування фаршу?
13. який вигляд має м'язове волокно під впливом високої температури?

Форма звітності: опитування